

תנו רבנן: ישלשה שותפין הן באדם:

הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו.
יהושע בן נון

... כי תהיה חלד
וכי תהיה של האב כי תהיה נקמה איתו מכלל בן טוב לרע, כמו
שאמר שלמה בברכתו: "אנחל קשתה בלב נשר". הלא תראה
כי מי שרואה נקם נשר ופתי ומשך אחר חכמה מסד מחסרה וכו'...
לכל כסף חכם, וכל מה שצריך להתעורר נקמה עליו, הוא מרגיש
באנחנו אשר היתה בו עד שנתה וכלל כל אב צריך להקפיד
בהשגחה המדידת כלל כל רצון להשיג את בנו העד יחד פרו
והכללה.

והכללה רכב-ט

ה מים עמקים עצה בלב-איש ואיש תבונה ידלגה:

יהושע בן נון

וזהו, לד לד, 'לד' דיקא, שכל הליכוד וקשיעתו יהיה לו ואליה לבד, הנינו לעצם נקדת האמת שנה עשרה וחיינו, כי
עקר האדם הוא הנשמה הקדושה שבו שנה כל האדם ... הנינו שכל הליכוד בנשמיית ורוחניותית תלד רק לד לעצמו
לעצם נקדת האמת המפושט בד ולא תסתכל על שום הסתות ומפוזים של הנשקר המפושט ... וזהו לד לד מארצד
ומפולקתד ומבית אבד, כי כמה מיני חשד וישרים הנמשכים מארצד, דהינו מהעיר והמדינה שנתפזל בה ... וכן
ומפולקתד, דהינו שניצא מהרע והחשד שיש בו מצד ההולדה ... וכן ומבית אבד שהוא משפחתו, כי יש כמה
שטותים וישרים שנדבק בו מצד משפחתו שמתזיקים עצמן למחזקים גדולים וכאלו כל הקבד שיד להם וכיוצא
בזה שאר שטותים ובגבולים, ומכלם צנה לו ה' ותברך שניצא ונלד מהם לד דיקא, דהינו לעצמד שהוא עצם נקדת
האמת שהוא כל האדם כנ"ל, ואז תבוא אל הארץ אשר ארצד שהוא ארץ ישראל ואעשה לגוי גדול ... ונברכו וכו'
שהוא בחינת נשים וכו', כי לכל זה תזכה על ידי האמת וכנ"ל: (ליקוטי הלכות, חו"מ, גניבה ה, ה).

ואל היה האדם מסור על מעשיו - והו' בטלים מעשיו והחזרה חזרתי, והיה כל זה
שאמר, והאל האן בידת לאדם כמה שיעשה. וכמו כן היה מתחייב בטול חלימה,
הדין, הלידה המלאכה כולו, כל זה היה חבל, והאל והאדם אין מעט לו בחסותו,
בכל כדשם מסדיו, לשיטת מי שסובר כן, כמעשה פלוגי שיעשה, ומסד פלוג
שיעשה, ומסד פלוגי שתיקט לו. והיה השכר והעניש גם כן עול גמור, וכן מעט
קטע לקטע, וכן מה' לו. לפי שזו שמעון החזרתי לאדם, אם היה זה כפי ומסדו
לחזק, וזה כפי ומסדו ליהרר - לשם נעשו את שמעון ואך יתק גם כן עליו יתעלה,
סדק ושר, שיעשה על מעשה שאן מעט לו מעשותו, והאל חשודל שלא יעשה
לא היה יסלו והו' גם כן כחלות וחכמת סל עד האחרונה שסון, מבית חכמים,
וקמית חסון, וחכמה בעת הצדק, וחלת זה, כי אשר גור שיהיה - אן מעט מחזות.
וזה סל שד וסדק גמיר, וגם תמשכל והמדרגה, והרשת חזמת והחזרה, וזהו עול
לח' יתעלה, וחלת לו מזה. וישנה פרקים לרמב"ם פרק ח

סגנון הדרכה ודרכי הנהגה חינוכיים אשר בו האב נותן הוראות, והבן
ממלא אחריהן בציותנות, מקומם יכירם לכל היותר בתקופת הילדות.
בתקופה זו של תלות וחוסר אוניס, הדעת עוד מסוגלת לסבול סגנון מעין
זה, אולם אין להתמיד בסגנון זה בתקופת הנעורים. אין מנוס מהחלפת
סגנון. מה שהיה ראוי ויעיל בתקופת הילדות אינו יעיל עוד ואינו ראוי
עוד בתקופת הנעורים. בתקופה זו הטבע ההתפתחותי של הנער מצייד
אותו בכוחות וביכולות ממין יכולותיו של האדם המבוגר בתחום הפיזי,
היצרי והאינטלקטואלי, ולכן סגנון הנהגה שהיה מתאים לתקופת הילדות
אינו מתאים עוד לתקופת הנעורים, ויש להחליפו ולהתאימו למצבו המשתנה
של הנער. רגישות למצבו המשתנה של הנער והתאמת סגנון הנהגה
ודרכי ההדרכה החינוכית הם חיוניים. המדרש הבא מבחיר יפה צורך זה:
"ידברתם אל הסלע". זוהיכיתם, לא נאמר, אלא לומר כשהנער
קטן רבו מכהו ומלמדו, כיון שהגדיל בדיבור הוא מיסרו. כך אמר
הקב"ה למשה: "כשהיה סלע זה קטן הכית אותו שנאמר זוהיכית
בצורי אבל עכשיו, ידברתם אל הסלע" - שנה עליו פרק אחד והוא
מוציא מים מן הסלע".

בתקופת הילדות היתה נוכחותו של המבוגר במרחבי הבית נוכחות
אינטנסיבית ומאסיבית בבחינת "מלוא כל הארץ כבודי". סוג זה של
נוכחות נחוץ לילדים בראשית התפתחותם, זו נוכחות המקנה להם ביטחון
קיומי. לעומת זאת בתקופת ההתבגרות צריך המבוגר לעמעם את נוכחותו
ולצמצם את נפחו כדי לאפשר למתבגר למצוא חללים פנויים במרחבי
הבית שהוא יוכל להתגדר בהם לצדו של האב המבוגר אינו יכול להמשיך
ולאכוף את נוכחותו על בניו. נוכחותו הופכת מעתה לנוכחות מוצעת ולא
נאכפת. אב ואם, כדמויות מבוגרים משמעותיים, ממשיכים להיות נוכחים
וזמניים לילד, אך סגנון הנהגתם שונה - מכאן ואילך ההענקה ההורית
יכולה לכל היותר להיות מוצעת, ומכרחה היא לקחת בחשבון את צרכיו
ואת רצונותיו של הנער.

שמעון שיש אחד שאל אותו: כיצד הוא הסדרה, השיב לו בפשיטות שהסדרה היא
כדי האדם בפשיטות, אם רצה עשה, ואם אדם רצה את עשהו. והשטח זאת, כי הוא
נעך מאד, כי כמה כי אדם נכסים כוח מאד, מאמת שהם מורגלים במעשיהם
וכדיכחות מעשיהם מאד, על כן נטה להם שאן להם סדרה, וזה ושלום, ואדם יסלים
לשטת מעשיהם. אבל באמת את כן, כי סדא יש לכל אדם בידה חסד על כל דבר,
וכמו שהוא רצה עשהו. והכן הדברים מאד. וליקוטי מו"ק ספר חסידים תנחא סימן קמ

לב יודע מרת נפשו וקשמתו לא יתערב זר:
ג' ז' ז'

"חולה מאכיליו אותו על פי בקיאי". אמר
רבי ינאי: "חולה אומר 'צריך', ורופא אומר 'אנינו
צריך' - שומעין לחולה, מאי טעמא - 'לב יודע
מרת נפשו'. פשיטא! מהו דתימא: רופא קים ליה ספי,
קא משמע לו. רופא אומר 'צריך' וחולה אומר 'אנינו
צריך' - שומעין לרופא. מאי טעמא - תונבא הוא
דנקיס ליה.

